

Eesti õpetajaskond oli rikas prominentsetest isiksustest. Valik oli lai: esseeridest terroristidest kuni teenistusaadlikest Vene rahvakoolide inspektorini, põrandaalustest riigikukutajatest Eesti Vabariigi ministriteni ja kindraliteni. Rohkem on aga siiski ärkamisaja tegelasi, kirjamehi ja -neitsisid, karskusaate eest võitlejaid, seltsitegelasi, heliloojaid, kunstnikke, koolijuhte ja kirjanikke, Eesti Vabadussõja kangelasi (Anton Irv, Julius Kuperjanov).

Läänemaa koolinõunikuna teotses Eesti Vabariigis **Ernst Enno** (1875—1934), rohkem tuntud sümbolistliku luuletajana, vähem teosoofina. Risti kihelkonnas töötas koolmeistrina Artur Jung (1877—?), üks varaseim eesti keele õpi-

kute autor. Haapsalu kooliõpetajanna **Ida Kahu** (1900—1981) omandas üle-eestimaalise maine koorijuhi ja muusikategelasena. Läänemaa Õpetajate Seminaris töötas **Alfred**

rich Volrad Mikkelsaar (1886—1930), prominentne demokraatliku suuna haridustegelane Eesti Vabariigis, koolinõunik.

Haapsalu koolides on õpeta-

Läänemaa õpetajad Eesti kultuuriloos

Konstantin Kivi (1833—1934), joonistamise ja muude õpikute autor. Virtsu koolis alustas töömeheteed Konstantin Kokla (pseudonüüm Otto Oja), tuntud publitsist, Vene õigeusu kiriku tegelane Eestis, ülempreester. Haapsalus alustas oma koolimeheteed **Fried-**

jana teotsenud oma aja tuntud keelemees **Heino Nurmis-**te (1905—1990). Haapsalu koolides töötas ka luuletaja Julius Oengo (Oro) 1901—1941. Haapsalu koolmeister **Jaan Pakk** (1901—1979) sai tuntuks andeka ja andunud muusikamehe-
na. Üldse näib Haapsalu kant

olevat üllatavalt rikas muusikavõimelistest ja -lembestest kooliinimestest.

Tõnu Paomets (1911—1983), Haapsalus ja Hiiu saarel töötanud koolmeister, sai tuntuks dirigendi ja muusikamehena. Läänemaa Õpetajate Seminaris õpetaja **Herman Pezold** töötas edukalt inglise keele õpikute koostamisel (Eesti Vabariigi algusaegade intelligents valdas vabalt vene ja saksa keelt, tundis ladina ja prantsuse keelt, inglise keel oli kauge ja võõras).

Haapsalu kooliõpetajal **Vol-**demar **Pihl**aul (1906—1989) on hindamatuid teeneid kodu-uurimise arendamisel, eeskätt Läänemaal ja Virumaal. Haapsalus on oma koolimehetööd alustanud loodusvaatleja,

kodu-uuriija ja literaat **Kustas Põldma** (Gustav Põldmann) 1897—1977. Lihulas on töötanud üle Eesti tuntud kooliaednik, aianduse uuriija ja sellealase publitsistika autor **Jaan Soo** (1869—1939).

Haapsalu koolide käsitööõpetajal **Jaan Volmeril** (1867—1934) on teeneid tööõpetuse ja selle aine metoodika arendamisel. Ta oli ka ajakirja «Töö-õppus» koostaja.

Kõige tuntum Haapsalu kooliõpetajatest (Haapsalu Gümnaasiumis, Läänemaa Õpetajate Seminaris) on siiski helilooja **Cyrillus Kreek** (1889—1962).

**Ühiskondliku Pedagoogika
Uurimise Instituudi teadur,
kooliajaloolane
Jüri PÜVI**